

Profesor Flinders Petrie, koga drže najboljim engleskim egiptologom, veli, da vrijednost ovog rukopisa zavisi o odgovoru na pitanja, da li je tekst ovog našastog rukopisa priređen po kojem heretiku iz prvih vremena Crkve, koji bi ga bio kriotvorio, da mu bolje služi za interese njegove sekte, ili se pak naprotiv, tvrdi isti profesor, mi nalazimo pred tekstom točnijim, nego li ikakav od onih, koji dosada posjedovasmo.

Doličan odgovor na ispravno pitanje prof. Petrie-a dati će interesirani učenjaci, a napokon jamačno i kat. Crkva.

Anton L. Gančević, O. M.

Recenzije.

Sv. Pismo Staroga i Novoga Zavjeta. Preveo i bilješke prikupio Dr. Valentin Čebušnik. Svezak I. i II. (I. Knjiga Mojsijeva — Knjiga o Esteri). (Vidi br. 3. o. g. „B. S.“ str. 348. i dalje).

A. Kakav kaos vlada u Čebušnikovu prijevodu, vidjeli smo već iz navedenih primjera u prošlom broju. Ovdje želim radi kratkoće navesti samo još koji taj slični primjer.¹

1. U Exod. 27, 3; 38, 3. prevodi naš prevodilac Vulgatin izraz „forcipes“ sa „klijeste“, dok u 3 Reg. 7, 49; 2 Chron. 4, 21. prevodi isti izraz sa „usekači“. Dakle po Čebušnikovu prijevodu bio bi lat. izraz „forcipes“ = klijeste = usekač. Megjutim u Exod. 25, 38; 37, 23. prevodi on Vulgatin izraz „emunctorium“ takogjer sa „usekač“. Prema tome, po matematičkim pravilima $A = B = C : A = C$, morali bi Vulgatini izrazi „forcipes“ i „emunctorium“, odnosno Čebušnikovi „klijeste“ i „usekač“ značiti sasvim isto. Ali tome nije tako. Da latinski termini „forcipes“ i „emunctorium“, odnosno hrvatski „klijeste“ i „usekač“ označuju objekte megjusobno skroz različne, svjedoči nam jasno Vulgatin tekst u Num. 4, 9, gdje stoji: „Sument . . . candelabrum . . . cum forcipibus suis et emunctoriis“ ili kako takogjer imade na istom mjestu i naš prevodilac: „I neka uzmu . . . svijetnjak . . . sa klijestima njegovim i sa usekačima.“

Dakle već iz „stanja autorova“ moramo zaključiti, da su „forcipes“ i „emunctorium“, odnosno „klijeste“ i „usekač“ megjusobno različni termini, jer ne možemo suponirati, da će netko u istom retku upotrijebiti izaspece dva izraza, koji bi sasvim isto značili. To ne suponujemo niti kod našeg prevodioca, a još manje kod Vulgate. Zato slijedi logički zaključak, da je on izraz „forcipes“ u 1. Reg. 7, 49. i 2 Chron. 4, 21. sasvim krivo preveo, jer „forcipes“ nijesu isto što i „emunctorium“, kako je očito iz Num. 4, 9.

2. Vulgatin izraz „Armillā“ prevodi naš prevodilac u Gen. 24, 22. 30. 47. korektno sa „narukvica“, ali već u Gen. 38, 18. 25. nalazimo, kako on taj isti Vulgatin izraz (prema Daničiću) prevodi sa „uzica“. U 2. svesku 2. Reg. 1, 10. prevodi on „armilla“ opet sa „grivna“. Neke bude. Ali ne znam, zašto on u Exod. 35, 22. prevodi Vulgatin termin „dextralia“ sa „grivna“, ko-

¹ Ograničujem se u ovoj kritici samo na nešto malo, ali i ovo će biti dosta, da se dobije jasan pogled u skroz nekritički metod, kojim je izrađen ovaj prijevod sa bilješkama.

jemu terminu je u Num. 31, 50 dao značenje „oboci“; dok je u drugu ruku opet u Exod. 35, 22. dao značenje „oboci“ Vulgatinj riječ „inaures“. Po gore spomenutim matematičkim pravilima možemo u Čebušnjakovu prijevodu sasvim lijepo doći do zaključka, da „narukvica“ = „naušnica“ (oboci) itd. itd. Mogao bih sličnih stvari još više navesti, ali čemu?

3. Iz navedenih primjera očito je, da naš prevodilac nije posvećivao osobite pažnje niti crkvenom tekstu Vulgati. O konzultiranju Hebrejskoga izvornika i prijevoda Sedamdesetnice nema u njega niti govora. Pače možda smijem istaknuti, da si ja one pogrješke, koje sam otkrio u njegovu prijevodu, apsolutno drukčije ne mogu protumačiti, nego supozicijom, da on nastoji obavljati neke vrste korekturu na arcima Daničićeva prijevoda, i to prema nekim njemačkim prijevodima (Allioliu i Loch-Reischlu) i Škvariću. Ali jer oni i taj posao (korekturu) obavlja veoma brzo i bez nužne kritike, lako mu se dešava, da čas ovoga čas onoga i s pogrješkom pocrpa, te Vulgatinim izrazima dađe skroz disparatna značenja. Primjeri su: „hoedus“ „jagnje“; „aries“ „ovca“, „hamula“ „lopata“ itd. itd.

B. 1. Slijedeći kritički prijelaz predočiće nam još jasnije, kako njegovom lošem metodu u prevogjenju sv. Pisma, odgovara ad amussim i metod u „prikupljanju bilježaka“,² ne možda iz Origena, Jeronima, Hriostoma, Gregorija, Majmonidesa, Josipa Flavija itd., kako bi se moglo pričiniti iz njegovih bilježaka — nego iz Alliolia i Loch-Reischla, Škarića itd.

Sigla u ovom kritičkom dijelu ješu: A = Allioli, die heilige Schrift des Alten und Neuen Testaments mit dem Urtexte der Vulgata etc. Regensburg 1889. Bilješke su označene brojevima u zagradi.

LR = Loch u. Reischl, die heiligen Schriften des Alten Testaments, nach der Vulgata. Erster Band 1884. Zweiter Band 1885. Regensburg. Bilješke su označene latinskim slovima alfabeta.

Š = Škarić, Sv. Pismo, Staroga i Novoga Uvita 1858. u Beču. Označuje bilješke brojevima pojedinih redaka.

Č = Čebušnjak, Sv. Pismo Staroga i Novoga Zavjeta. Bilješke su označene brojevima u zagradi kao i u Alliolia.

Iz svake knjige I. i II. sveska iznosim za sada samo jednu ili dvije glave s odnosnim bilješkama i njihovim izvorom, odakle su uzete. Dakle:

a) Imade glava, u kojima je naš prevodilac uzeo bilješke za svoj tekst jedino iz Alliolia. N. pr.

I. Knjiga Mojsijeva.

Gl. 12.	Gl. 48.
Č (1) = A (1)	Č (1) = A (1)
„ (2) = A (2)	„ (2) = A (2)
„ (3) = A (3)	„ (3) = A (3)
„ (4) = A (5)	„ (4) = A (4)
„ (5) = A (6)	„ (5) = A (5)
	„ (6) = A (7)

III. Knjiga Mojsijeva.

Glava 23.

Č (1) = A (14)	Č (5) = A (26)
„ (2) = A (19)	„ (6) = A (28)
„ (3) = A (20)	„ (7) = A (31)
„ (4) = A (25)	„ (8) = A (37)

² Ako bi možda i bilo za neke, koji nemaju knjiga, probitačnije, da navodim potpune tekstove: zaradi prostora, što bi ga iziskivalo najmanje kakovih 800 redaka za ovih 190 bilježaka, prisiljen sam za uhar kratkoće poslužiti se t. z. siglima. Zato neka izvole oni, koje to zanima, sami megju-sobno isporučiti tekstove. Istom prema koncu ove kritike o bilješkama iz-nijeću nekoliko primjera teksta hrvatskoga paralelno sa njemačkim, da se vidi, kako je naš prevodilac gdje koje stvari pogrješno i preveo.

Bilj. U ovoj glavi je zanimivo, kako je naš prevodilac uzeo istom 14. bilješku Alliolli-evu za svoju prvu.

β) Imade glava, u kojima je naš prevodilac uzeo bilješke za svoj tekst samo iz Loch-Reischla. N. pr.

IV. Knjiga Mojsijeva.

Gl. 34.

Č (1) = LR a)	Č (4) = LR d)
„ (2) = LR b)	„ (5) = LR e)
„ (3) = LR c)	„ (6) = LR f)

γ) Imade glava, gdje je naš prevodilac uzeo svoje bilješke iz A Alliolia, ali je na početku, koncu ili sredini stavio po jednu bilješku iz Loch-Reischla. N. pr.

II. Knjiga Mojsijeva.

Gl. 3.

Č (1) = LR c)
„ (2) = „ (4)
„ (3) = A (6)
„ (4) = A (7)

Gl. 11.

Č (1) = A (1)
„ (2) = A (2)
„ (3) = „ (3)
„ (4) = LR c)

III. Knjiga Mojsijeva.

Gl. 15.

Č (1) = A (10)	Č (3) = A (14)
„ (2) = LR c)	„ (4) = A (16)

δ) Ponajviše je naš prevodilac sastavljao svoje bilješke tako, da ih je uzimao čas iz Loch-Reischla, čas iz Alliolia (veoma rijetko iz Škarića i Arndta). N. pr.

Knjiga o sudijama.

Gl. 9.

Č (1) = LR c)	Č (5) = LR k)
„ (2) = A (11)	„ (6) = LR m)
„ (3) = LR g)	„ (7) = A (35)
„ (4) = LR h)	

II. Knjiga o kraljevima.

Gl. 16.

Č (1) = A (2)	Č (6) = A (9)
„ (2) = A (3)	„ (7) = A (11)
„ (3) = A (4)	„ (8) = A (13)
„ (4) = A (6)	„ (9) = A (16)
„ (5) = LR c)	„ (10) = LR k)

IV. Knjiga o kraljevima.

Gl. 9.

Č (1) = LR a)	Č (6) = A u tekstu
„ (2) = LR b)	„ (7) = LR o)
„ (3) = LR d)	„ (8) = LR s)
„ (4) = A (3)	„ (9) = LR i)
„ (5) = A (5)	„ (10) = LR u)

I. Knjiga Ezdrina.

Gl. 10.

Č (1) = A (1)	Č (6) = A (7)
„ (2) = A (2)	„ (7) = A (9)
„ (3) = A (4)	„ (8) = LR e)
„ (4) = A (5)	„ (9) = LR f)
„ (5) = LR b)	

II. Knjiga Ezdrina.

Gl. 10.

Č (1) = LR e)	Č (4) = A (4)
„ (2) = LR f)	„ (5) = LR h)
„ (5) = LR g)	„ (6) = LR i)

Knjiga o Juditi.

Gl. 9.

Č (1) = A (1)	Č (6) = A (6)
„ (2) = A (2)	„ (7) = LR b)
„ (3) = A (3)	„ (8) = A (8)
„ (4) = A (4)	„ (9) = LR c)
„ (5) = A (5)	„ (10) = LR d)

e) Dosta često gradio je naš prevodilac svoje bilješke tako, da bi sastavio bilješku uzetu iz Alliolia i bilješku iz Loch-Reischla u svoju jednu. N. pr.

Knjiga Josuina.

Gl. 18.

- Č (1) = LR a) + A (1)
 „ (2) = A (2)
 „ (3) = LR c)
 „ (4) = A (10)
 „ (5) = A (11)
 „ (6) = A (12)

Gl. 23.

- C (1) = A (1) + LR a)
 „ (2) = A (3)
 „ (3) = A (5)
 „ (4) = A (6)

III. Knjiga o kraljevima.

Gl. 2.

Č (1) = A u tekstu.	Č (8) = A (12)
„ (2) = A (6) + LR b)	„ (9) = LR g)
„ (3) = A (7)	„ (10) = A (17) + LR h)
„ (4) = LR d)	„ (11) = A (20)
„ (5) = A (9)	„ (12) = LR k)
„ (6) = A (10) + LR e)	„ (13) = LR m)
„ (7) = A (11)	„ (14) = A (27)

II. Knjiga Dnevnika.

Gl. 9.

Č (1) = LR a)	C (7) = A (7)
„ (2) = A (1)	„ (8) = A (9) + LR h)
„ (3) = LR c)	„ (9) = LR i)
„ (4) = A (2)	„ (10) = LR m)
„ (5) = A (4)	„ (11) = LR r)
„ (6) = LR g)	

ž) Više puta znade naš autor rastaviti jednu tugju bilješku (osobito Loch-Reischlovu) u dvije i tri svoje bilješke. N. pr.

I. Knjiga o kraljevima.

Gl. 15.

Č (1) = A (1)	Č (8) = A (11)
„ (2) = A (6)	„ (9) = A (12)
„ (3) = A (7)	„ (10) = A (14)
„ (4) = LR g)	„ (11) = Š 23
„ (5) = LR g)	„ (12) = A (17)
„ (6) = A (9)	„ (13) = A (18)
„ (7) = A (10)	„ (14) = A (19)

I. Knjiga Dnevnika.

Gl. 8.

Č (1) = A (2)	Č (5) = LR e)
„ (2) = Š 8.	„ (6) = LR f)
„ (3) = LR c)	„ (7) = LR f)
„ (4) = LR d)	„ (8) = LR f)

Knjiga o Esteri.

Gl. 3.

Č (1) = A (1) + LR a)	} u savezlu	Č (6) = LR d)
" (2) = LR b)		" (7) = LR e)
" (3) = LR c)		" (8) = A (8)
" (4) = LR c)		" (9) = A (9)
" (5) = LR c)		" (10) = LR g)

7) Katkada sastavio bi naš prevodilac obratno iz dvije bilješke istog autora svoju jednu; ali to biva dosta rijetko. N. pr.

V. Knjiga Mojsijeva.

Gl. 1.

Č (1) = A (1) + A (4)	Č (4) = A (8)
" (2) = LR a)	" (5) = A (16)
" (3) = LR a)	" (6) = A (17)

8) Bilješke iz Škarića uzima naš prevodilac, kako jur spomenuh, veoma rijetko u razmjeru sa Allioli-em i Loch-Reischlom; ipak sam našao i iznimaka. N. pr.

V. Knjiga Mojsijeva.

Gl. 26.

Č (1) = A (2)	} iz jedne 3.
" (2) = Š 13.	
Č (3) = Š 14.	
	Č (4) = Š 14.
	Č (5) = Š 14.

2. Ovime nijesam objelodanio niti trinaestog dijela već sabranog materijala. Ispitalih i prema izvorima odregjenih bilježaka imadem u rukopisu blizu tri tisuće, dok ih ovdje otisnutih nema niti dvije stotine.

Mnogo toga imao bih reći o nekritičkom postupku našeg prevodioca s obzirom na „prikupljivanje“ njegovih bilježaka, ali mi vrijeme ne dopušta. Ovdje se ograničujem samo na dvije refleksije:

a) Nije u redu, što je naš g. prevodilac za svoj komentar upotrebljavao izdanje Allioli-vo iz g. 1838. (1), uzimajući iz njega bilješke, koje su u kasnijim izdanjima Allioli-a već davno izbačene. Takova je n. pr. i ona njegova bilješka (1) u I. Mojs. 47, 2. o „najslabijoj braći Josipovoj, da ih ne bi kralj uzeo u vojnike“ itd. itd. Isto tako nije u redu, da je za svoj komentar upotrebljavao i zastarjelo izdanje Loch-Reischla iz g. 1867. mjesto onoga iz 1884. i 5. Svjedoči to n. pr. njegova bilješka (11) k III. knjizi o kraljevima gl. 16, 33., gdje je onaj „Asa“ na račun „Hebrejskoga“ očit o uzet iz izdanja Loch-Reischla iz g. 1867.; jer pravi „Hebrejski tekst“ i izdanje Loch-Reischlova iz g. 1884. imadu na tom mjestu, kako i valja, „Acha b“.

b) I u tom njegovom skroz neznanstvenom metodu u gradnji (prevogjenju) bilježaka, očituje se karakteristična žurba našeg prevodioca, da bude što prije gotov; koje opstojateljstvo je onda izvor novim pogriješcima.

Eto za to nekoliko primjera:

α) Bilješka (14) k 2. Mojs. 25, 39. glasi: „Talenat zlata bilo je od prilike naših 135000 K“. Ova bilješka = LR n) + A (20) t. j. prva polovica izreke uzeta je iz Loch-Reischla: „Ein Talent Gold hatte an Werth“, a druga polovica iz Allioli-a „etwa 135.000 Mark“. Kod toga je naš g. prevodilac očit o zaboravio, da 135.000 M nije 135000 K, nego najmanje 162000 K.

β) Bilješka (3) k 2 Mojs. 12, 4 glasi: „S vremenom ugje u običaj, da vazmenoga jagnjeta nije smjelo jesti manje od deset ni više od dvanaest osoba“. Ta bilješka uzeta je iz Loch-Reischla (= LR c), gdje glasi: „Es wurde herkommen, dass nicht weniger als zehn Personen und nicht mehr als zwanzig ein Osterlamm essen sollten“. Svi tumačitelji, pa i hvaljena arheologija Korleitnerova³, imadu deset do dvadeset osoba. Da je tome tako svjedoči nam i opstojateljstvo, da je i sam Spasitelj sa svojim učenicima (= 13 osoba) jeo pashu. Očito je dakle, da je naš g. prevodilac u brzini mjesto „dvadeset“ (zwanzig) preveo „dvanaest“.

³ Isp. p. 95. Nota II. i „Kat. List“ br. 26. (iz 1912.) str. 304—6.

γ) Početak bilješke (2) k V. Mojs. 10, 6. glasi: „nedaleko Mosere, na gori Horebu“. Taj dio bilješke uzet je iz Alliolia [= A (4)], gdje glasi: „In dessen (Mosera) Nähe, auf dem Berge Hor“. Gora „Hor“, gdje je umro i bje pokopan Aron sasvim je različna od gore „Horeba“, na koje vrhu Sinaju, je Gospod dao svoj zakon sinovima Israellovim i koja se zaradi toga zove „mons Dei“ (Exod (18, 5)). Naš g. prevodilac je u brzini jamačno mislio, da je „Hor“ u njemačkom tekstu kratica za „Horeb“.

δ) Bilješka (2) ka knjizi Josuinoj 13, 6. glasi: „ili bolje Filisteji, tadanji podložnici grada Sidona“. Sam Sidon nije bio nikada pod vlašću Israelskom. Tu bilješku uzeo je naš prevodilac iz Loch-Reischla (= LR d), gdje glasi: „Die den Israeliten zugewiesenen Sidonier sind die damaligen Unterthanen von Sidon, nämlich die Phönicië; denn die Stadt Sidon kam nie unter die Herrschaft Israels“. Dakle to su bili Feničani, a ne Filisteji, kako je to u brzini preveo g. prevodilac. Da su pak Feničani i Filisteji bila dva skroz različna naroda, poznato je iz historije.

ε) Još samo jedan primjer iz knjige o Tobiji. Bilješka (1) ka gl. 2. glasi: „Prema Grčkom bio je to praznik sjenica“. Ta bilješka nije prema „Grčkom“, nego prema njemačkom u Alliolia [= A (1)], gdje glasi: „Nach dem Griechischem das Pfingstfest“. „Das Pfingstfest“ nije praznik „sjenica“, nego praznik „sedmica“, ili kako to pravi „Grčki“ tekst na tom mjestu opširno tumači: „ἐν τῇ πεντηκοστῇ ἑορτῇ ἣ εἰσιν ἄγία ἐπὶ τὰ ἑβδομάδων“: praznik pedesetnica t. j. svetkovina sedam sedmica“. Ne razumijem čemu isticanje teksta i prijevoda sirskeg i arapskog itd., kad to sve nije drugo, nego zgoljni prijevod iz njemačkoga. Na jednom mjestu našao sam dapače, kako se naš g. prevodilac očito sa Daničićevim krivim prijevodom poslužio kao „Hebrejskim“ izvornikom. Tumačeći naime on (po Alliolia-u i Loch-Reischlu) tekst k 2. Mojs. 12, 36. dodao je u bilješci (11) valjda od „svoga“ ovo: „... Zato u Hebrejskom ne stoji „da im dadeše u zajam“ (= Vulgata), nego naprosto „da im dadeše“. Ovu frazu „da im dadeše“ uzeo je on, kako se može svako osvjedočiti iz Daničićeva prijevoda (= te im dadeše), a ne možda iz „Hebrejskoga“. U hebrejskom tekstu stoji upravo onako kao i u Vulgati; i nije mi sile dokazivati, da glagol ša'al u hiphilu ima jedino značenje: „mutuum dare“ ili kako ima Vulgata „commodare“. U toj formi dolazi taj glagol uopće samo dvaputa u cijelom sv. Pismu; ovdje i u 1. Sam. 1, 28., gdje takogjer isto znači (Vulgata opet: commodare). Daničić je valjda pomutnjom izostavio poslije „dadoše“ riječi „u zajam“. Biblijski tekst u bilješci trebalo je sasvim drukčije protumačiti.

c) Što se tiče hrvatske jezične strane Čebušnjikova prijevoda, to se neka izvole njom pozabaviti učitelji hrvatskoga jezika. Meni pristoji s mo, da ispitam njegov odnošaj prema matici hebrejskoj i Vulgati. Ali jer sam već spomenuo u jednoj bilješci (5) posljednje kritike, da imade u tom prijevodu jezičnih nekorektnosti, to želim ovdje svoju tvrdnju potkrijepiti s nekoliko primjera, è se ne bi činilo, da sam napisao samo prazne riječi. Tako n. pr. očito je, da Gjuro Daničić ne bi nikada dao „teletu“ kajkavski epiteton „najfinije“ = najfineše, kako to imade naš g. prevodilac u I. Mojs. 18, 7. nego bi rekao: tele „mlado“ ili „ugojeno“. A to bi onda i sasvim odgovaralo dotičnom Vulgatinom izrazu: „tenerrimus“,⁴ jer „tener“ = zart, jung; üppig. (Cf. Kreussler, Deutsch-Lat. Handwörterb.). Niti bi se, da spomenem još jedan primjer iz teksta, Gjuro Daničić, prevodeći Vulgatin izraz „vile prostibulum“ onako mučio opisivanjem „djevojke razuzdane, koja je svačija“, kako se to muči naš prevodilac u III. Mojs. 21, 7., već bi uzeo n. pr. lijepi i pristojni izraz Katančićev: „očitnica“ itd. Našlo bi se više toga na mjestima, gdje našeg prevodioca ne vodi za ruku Daničić. Ipak mora se priznati, da jezik u tekstu samom čini dojam jezika lijepa i čista, ali to nije baš perje našega prevodioca, nego je u glavnom zasluga Gjura Daničića, kako se to lako vidi „pri isporegivanju njegova teksta“⁵ sa Daničićevim prijevodom.

⁴ Vulgata vrlo često prevodi hebrejski i grčki positiv sa superlativom, koji je onda kod prevogjenja jednak pozitivu. Tako i ovdje.

⁵ Isp. „Kat. List“ br. 28. o. g. str. 326 b.

Zato tko bi htio objektivno odsjeći, da li je naš g. prevodilac doista „izvrstan poznavalac hrvatskoga jezika“,⁶ trebao bi, da se obazre po njegovim bilješkama. Isporegivanjem njegovijeh bilježaka sa njemačkim izvornicima u Alliolli-a i Loch-Reischla (od prilike 90% svih bilježaka; ostale su uzete iz Škarića, Arndta itd.) mogla bi se odrediti n. pr. njegova vještina u zaodijevanju njemačkih misli u hrvatsko ruho, i prosuditi, koliko mu je uspjele razne germanizme zamijeniti našom narodnom frazom.

Spomenuću ipak, da sam s obzirom na hrvatski jezik bilježaka u I. Mojs. 15, 10 bilj. (3) našao, gdje on za imenicu „golub“, upotrebljava kajkavski plural „golubi“ mj. „golubovi“. U istoj bilješci, nastavljajući svoj izvještaj, veli on, da se „golubi i grlice“ kao slike bezazlenosti nijesu cijepali. Da se ptice „cijepaju“ ili „ne cijepaju“ to se može čuti možda u pučkom govoru među Slovencima (Kranjcima), ali u svih Hrvata (i Kajkavaca) upotrebljava se glagol „cijepati“ samo za „drva“; najviše, ako se još kaže u poslovici za „dlaku“, da se cijepa na četvoro. Za „ptice“ služe se Hrvati izrazom: „rasijecati ili rasjeći“; pa tako imade i sam naš prevodilac u tekstu svoga prijevoda (r. 10), gdje ga za ruku vodi Daničić itd.

Ipak mu na koncu s hrvatske jezične strane u pohvalu ističem, da sam i u tekstu i u bilješkama opazio trud, što ga je uložio studirajući Ivekovičev rječnik, ali to nije dovoljna kvalifikacija, da si netko odmah preduzme prevoditi sv. Pismo. Treba i drugim stvarima dokazati, da je čovjek tome poslu dorasao. Biće sada dobro, da si naš g. prevodilac još jedamput pročita, što je prošle godine izvolio napisati u „Kat. Listu“ navlastito u br. 26.

Dr. Ante Sović.

Sveto evanđjelje G. N. Isusa Krista i Djela Apostolska. Sarajevo. Naklada Kaptola Vrhbosanskoga 1912.

Novi zavjet je knjiga života za sve narode i za sva vremena. Zato je ugledni i zaslužni Vrhbosanski Kaptol dobro učinio, što je izdao pučko izdanje Evanđelja i Djela Apoštolskih.

Citajući katolički hrvatski narod sv. Evanđelje, osvježit će i učvrstit će se u nauči, koju čuje na nedjelju i blagdane iz ustiju dušobrižničkih. Citajući Djela Apoštolska razvit će se u njem katolički ponos promatranjem zamjernih djela, koja učiniše sv. Apostoli okrijepljeni Duhom svetim na slavu Boga trojednoga, a za raširenje i jedinstvo crkve Kristove.

Tako će u mnoge duše porasti ljubav prema Gospodinu i svetoj Crkvi njegovoj, te će mnoge naše hrvatske kuće postati male crkve. Da su Kaptol i prevodioci uspjeli, vidi se po velikoj progji naše knjige.

Megjutim nijedno ljudsko djelo nije savršeno. Zato bit ću slobodan prema želji prečasnih izdavača da upozorim na neke, po mom sudu, nedostatke.

Moje primjedbe odnose sa a): na prijevod b): na bilješke.

A. Prijevod.

Prijevod je općenito dobar. Samo poželjno je, da se gospodin prevodilac u napredak što više osvrće na izvorni tekst. Uz to ne svigaju mi se neke riječi, koje nemaju u nas gragjanskoga prava kao n. pr. mui-vani otac, tvrgja srca, domašnji smak, sungjer itd.

A sad da ogledamo pojedine knjige!

Sv. evanđjelje po Mateju.

U 2, 1.: „Za vrijeme Heroda“ tačno: „u danima“. (*ἐν ἡμέραις*).

U 2, 2.: „jer smo vidjeli . . . i došli smo“ treba da je aor.: „vidjesmo i dogjosmo“. (*εἶδομεν καὶ ἦλθομεν*)

U 2, 6.: „koji će vladati“ treba da je: „koji će pasti“ (*ὅστις ποιμανεῖ*).

Proroci zovu Spasitelja pastirom. Gospodin sam zove se dobrim pastirom. Istočni narodi nazivlju vladare pastirima naroda (*ποιμένες λαῶν*).

U 2, 11.: „i poklekavši“ tačno: „i padavši“ (*πεσόντες*) Vulg.: procidentes, tako i Arndt. Padavši (*πεσόντες*) bolje nam predočuju formu

⁶ Isp. bilj. 5. u II. broju „B. Smotre“ o. g.